והלכתא כרב חמא. אור"ת דהלכתא נמי כר"נ בטרשא מדקאמר לקמן (דף סח.) לית הלכתא כטרשא [1] דספונאי מכלל דבהך הוי הלכתא והא דנקט הכא הלכתא כרב חמא [2] לא אתא לאשמועינן אלא לאפוקי דרב פפא והייבו טעמא דר"נ לא שרי אלא בדלא קץ אבל רב פפא ורב חמא אייבו אפילו בקץ או כשהשער קבוע דהוי כקץ ורב פפא אשינויא דרב נחמן קאי דשאני הכא דקץ לה [3] ולא גרסי' במילתא דרב פפא טרשא דידי ודאי שרי דמשמע לישנא דודאי דיותר שרי מדרב נחמן אלא גרסינן טרשא דידי שרי ואי גרס ליה איכא למימר דלסברא דרב פפא דלא אזיל בתר לוקח שרי טפי אבל לפי האמת דרב נחמן שריא ודרב פפא אסור וכן פסק רב האי גאון בשער מ"ב דהלכתא כטרשא דרב נחמן [4] אך פירש טרשא דר"נ בע"א ממה שאנו מפרשים:

רב הונא אמר מוכר אוכל פירות כו'. ולא לגו לפרש לוקח אוכל פירות וכדאמרי' [5] ליה אדעת לוקח מעכשיו וחזי ליהוי הלואה גבך כדבסמוך דאמתני' קיימי דקתני הבא מעות וטול את שלך ומשמע להו וטול את שלך זכי את שלך וקני מקחך דע"י הבאת מעות קני מעתה או למפרע ולא משמע להו טול את שלך שכבר קנית אלא שבתורת משכון נשאר בידו [6]: **לא תמכרם אלא לי בדמים הללו אסור.** מה שפירש בקונטרס פסק לו דמיס מועטין להוסיף על מעות [7] הללו להעמידה בידו אם בא למוכרה [8] משום דלאו אורחא דמילתא הוא שימחול לו לגמרי בדמי הלואה דלמה יעשה כן דטוב לו שתהא בתורת משכון שיפדה מתי שירצה ובאנס פירש כן דבלאו תוספת דמיס פוסק עמו להמיתה בידו אם בא למוכרה דכשידחוק אותו מלוה ממעותיו ע"כ יהא זקוק לפדותה או למוכרה ול"ת אמאי אסרינן הכא והא תנן [9] לקמן (ד' סח.) הלוהו על שדהו ול"ל אם לי אתה נותן לי מכאן ועד ג' שנים הרי היא שלי הרי היא שלו ומסתמא אירי בלוקח בפחות משויה וכן משמע בגמרא (לקמן סו.) דקאמר לאחר מתן מעות לא קנה אלא כנגד מעותיו וי"ל דלמאי דמוקי [10] לה (שם) [11] מעכשיו [12] ל"ש דלא הויא הלואה [13] ואפילו לאמן דמוקי לה בלא מעכשיו מ"מ התם הלוה היה יכול למכור מן השדה לאחר כנגד המלוה וליקח לעצמו המותר וכשהוא מניח לו כולה אינו עושה משום רבית לשכשיהיו לי מעות החזירם לי אסור. דלא כרבי יהודה ולא דמי למשכנתא בלא נכייתא (לקמן ד' סז:) דהכא אם לא יפדה אין זה מלוה אלא מכר אבל משכנתא יכולים לעולם לפדות או הוא או יורשיו אבל כאן נהי דהוא יכול לפדות יורשיו אין יכולין לפדות: פטומי

והלכתא כרב חמא והלכתא [14] כרבי אלעזר והלכתא כרבי יוסי דאמר [15] מה לי הן ומה לי דמיהן: **מתני'** [16] מכר לו את השדה ונתן לו מקצת דמים ואמר לו אימתי שתרצה הבא מעות וטול את שלך אסור [17] הלוהו על שדהו ואמר לו אם אי אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים הרי היא שלי הרי היא שלו וכך היה ביתום בן זונין עושה ע"פ חכמים: **גמ'** מי אוכל פירות רב הונא אמר מוכר אוכל פירות רב ענן אמר משלשין את הפירות ולא פליגי הא דאמר לכי מייתית קני הא דאמר לכי מייתית קני מעכשיו תני רב ספרא ברבית דבי רבי חייא פעמים ששניהם מותרין פעמים ששניהם אסורין ופעמים שהמוכר מותר ולוקח אסור ופעמים שהלוקח מותר ומוכר אסור עני רבא בתריה [18] פעמים ששניהם מותרין דאמר ליה קני כשיעור זוזך [19] פעמים ששניהם אסורין דא"ל לכי מייתית קני מעכשיו [20] פעמים מוכר מותר ולוקח אסור דאמר ליה לכי מייתית קני [21] פעמים שהלוקח מותר ומוכר אסור דאמר ליה קני מעכשיו וזוזאי ליהוו הלואה גבך מאן תנא שניהם אסורין אמר רב הונא בריה דרב יהושע דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה הא אמר [22] צד אחד ברבית מותר: [23] משכן לו בית משכן לו שדה ואמר לו לכשתרצה למוכרם לא תמכרם אלא לי בדמים הללו אסור בשוויהן מותר מאן תנא בדמים הללו אסור אמר רב הונא בריה דרב יהושע דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה האמר צד אחד ברבית מותר: [24] מכר לו בית מכר לו שדה ואמר לו לכשיהיו לי מעות החזירם לי אסור לכשיהיו לך מעות אחזירם לך מותר: מאן תנא אמר רב הונא בריה דרב יהושע דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה האמר צד אחד בריבית מותר מאי שנא רישא ומ"ש סיפא אמר רבא [25] (רישא דלא א"ל מדעתיה) [26] סיפא דא"ל מדעתיה: ההוא גברא דזבין ליה ארעא לחבריה שלא באחריות חזייה דהוה קא עציב אמר ליה אמאי עציבת אי טרפו לה מינך מזגבינא לך שופרא שבחא ופירי אמר אמימר פטומי

והלכתא כר' אלעזר. דרבית קלולה יולאה בדיינין: **מתני'** ה"ג במתני' **מכר לו את השדה ונתן לו מקצת דמים ואמר לו אימתי שתרצה הבא מותר המעות שעליך וטול שדה שלך: אסור.** לעשות כן. ודוקא דאמר ליה לכי מייתית מותר המעות קנה מעכשיו לפיכך אסור לעשות כן שאם יאכל מוכר פירות בתוך כך לכשיביא זה המעות נמצא שהשדה קנויה לו מיום המכר וזה אכל הפירות בשכר המתנת מעותיו ואם יאכל לוקח פירות מעכשיו שמא לא יביא מותר המעות ויחזיר לו זה מה שקיבל ונמצא שלא היתה שדה קנויה לו דהא לכי מייתית קני מעכשיו אמר ליה והא לא אייתי ומעות הראשונות כמלוה בעלמא היו אבל מוכר וזה אכל פירות בשכרו: **גמ' מי אוכל פירות.** מכר וקבל מקצת מי אוכל פירות בתוך כך: **מוכר אוכל פירות.** לקמיה מוקי לה שפיר כדמפרש ולא פליגי כו': **משלשין.** מפקידין אותו ביד שלים אם יגמור מקחו יתנם ללוקח ואם לא יחזיר המוכר מה שקיבל ויטול פירותיו: **הא דאמר ליה לכי מייתית קני.** מוכר אוכל פירות שאין השדה קנויה לו אלא מכאן ולהבא ועד השתא דידיה אכל: **הא דאמר לכי מייתית קני מעכשיו.** אין זה אלא תנאי שאם יקיים תנאו יהא השדה קנוי לו מן היום ואם קיים תנאו נמצא שאכל המוכר פירות של לוקח עד עכשיו בשכר המתנת מעותיו: **פני רב ספרא.** ולא היה מפורש במשנה מתי שייהן מותרין ומתי אסורין ופי' רבא מסברא: **קני מהשתא כשיעור זווך.** והשאר לכי מייתית קני. זה אוכל פירות קרקע המגיע לדמיס שנתן והמוכר אוכל השאר: **לכי מייתית קני.** הכל מעכשיו שייהס אסורין כדפרישית לעיל: **לכי מייתית קני.** עד דמייתי שדה של מוכר הוא: **קני מעכשיו וזוזי ליהוו הלוואה גבך.** כיון דאקנייה מעכשיו הרי היא של לוקח ואם יאכל מוכר פירות בשכר המתנת מעות יאכלם: **לד אחד.** דלמא אתי לידי רבית דלמא לא אתי כיצד אם מוכר אוכלם ולא גמר לוקח מקחו אין כאן רבית גמר יש כאן רבית הלכך דלא כרבי יהודה. אבל סיפא [27] קתני מוכר מותר ולוקח אסור לוקח מותר מוכר אסור אפי' רבי יהודה מודה להתם ודאי איכא רבית דכי אמר ליה לכי מייתית קני אין לו עכשיו בה כלום ואפילו גמר הלכך פירי דהשתא רבית הן אלא אמר לו דהוה ברבית: **מכר לו בית.** ונתן לו כל דמיו: **ואמר לו.** מוכר ע"מ כן אני מוכר לך שכשיהיו לי מעות החזירם לי וטול מעותיך: **אסור.** דנמצא שאין זה מכר וכשאכל פירות שכר מעותיו עומד וגוטל: **לכשיהיו לך מעות אחזירם לך.** הלוקח אמר לו מאיליו כן: **מותר.** ולקמיה מפרש טעמא: **מאן תנא.** אמיסור קאי: ה"ג **דאמר ליה מדעתו.** אם אראה אחזירם ולא שתבעני בדין הלכך מותר דאי נמי חזר וקיבל מעותיו עד עכשיו שלו היתה וחוזר ומוכרה לו אבל ריש"א שע"כ צריך להחזיר מעיקרא לאו מכר הוא: **אלא באחריות.** שאם יטרפנה בעל חוב שלי לא אחזיר לך כלום וכגון דפריש ליה הכי בהדיא בשטרא דאי מסתמא הא מוקמינא (לעיל ד' טו:) [28] כשמואל דאמר אחריות טעות סופר: **מגבינא שופרא שבחא ופירי.** מעולדת שבגבסי אפרע לך אף את השבח שתשביח והפירות שיטרפו ממך: פטומי

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה ו וע"ש טוש"ע י"ד סי' קעד סעיף ד:

מז ב מיי' שם הלכה ד וע' בהשגות ובמגיד משנה שם טוש"ע י"ד סי' קסד סעיף ד:

מח ג מיי' שם הלכה ו שם טוש"ע י"ד סי' קעד סעיף ד:

מט ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

נ ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:

נא ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח בהג"ה:

נב ז מיי' פ"ז שם הל' ז וע' בהשגות ובמ"מ שם טוש"ע י"ד סי' קעד סעיף ד:

נג ח מיי' שם פ"ו הל' ה ופי"ח מהל' מכירה הל' יח שם טוש"ע שם וסי' כב טוש"ע י"ד סי' קעד סעיף ח וטוש"ע ח"מ סי' רז סעיף ו:

נד ט מיי' פ"ו מהל' מלוה ולוה הלכה ה ופי"ח מהל' מכירה הל' יח שם טוש"ע י"ד שם וטוש"ע ח"מ שם סעיף ז:

רבינו חננאל

ולית הילכת' כרב פפא. והילכת' כרב חמא [1]. [פעמים ששניהם אסורין,] דאמ' ליה [לכי] מיתית קני מעכשו, משלשין הפירות. מוכר מותר ולוקח אסור, כגון דאמ' ליה לכי מיתית קני. לוקח מותר ומוכר אסור, כגון דאמ' ליה קני מעכשו וזוזי ליהוו הלואה גבך. (פרי') [פים']. מישכן לו בית **או** שדה כמה ששוים עכשו [2], והתנה הלוקח על המוכר לכשתרצה ותמכרהו לא תמכרהו אלא לי, בדמים הלל[ו] אסור, אם שוה עת המכירה יותר, כי זה ריבית הוא. אבל אם התנה עמו בשויהן, מותר. פיר' צד אח[חד] ברבית, כגון שבעת מתן מעות אין בו רי[בית, והו] צד אחד ברבית. מכר לו **בית** מכר לו שדה, [וא]מ[ר] לו המוכר ללוקח לכשיהו לי מעות החזירם ל[י, א]סור. פיר', דסמיך ליה אהא מילתא ולא גמר ומ[קני]. אבל אנ[ם] מ[כר] המוכר מכירה גמורה, ואחר כך [נת]נדב הלוקח מדעתו והבטיח ל[ו]כר [וא]מ' לו לכש[יהיו] לך מעות אחז[ו]רים לך, מות[ר]. **ההוא דיבו[ן ארעא של]א באחריות** חזייה ללוקח[1] דקא עציב, אמ' ל[ז]ה [מוכר] אמ' עציבות אי טרפי' ליה מינך יהיבנא ל[ך] שופרא שבחא ופ[י]רי. אמ' אמימר כיון דלוקח בעי אתנויי [ו]לא אתני, [מ]וכר ה[וא] דקא מתני,

---

[1] ולעל סח: תמוהה ו.], [2] [עי' מהר"ם שי"ף. לעיל סג.], [3] [לעיל סג. וש"נ], [4] רש"ל מוחק זה, [5] [צ"ל דקתני. רש"ש], [6] [נ"ל כרבא, עיי' מהר"ם ש"ף], [7] פי' הא דרב פפא, [8] [בתוס' הרא"ש הגירסא: ובדאמר.], [9] [בתוס' הרא"ש ובדש"י הגירסא. הלואה.], [10] [הא תנן בממני' הלוהו כל"ל], [11] [לקמן סו:], [12] [נ"ל בממעכשיו], [13] נ"ל לגבי מלוה,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לא וכו' וי"ל דלמאי דמוקי לה דא"ל קני מעכשו א"ש:

הגהות הגר"א

[א] תוס' סד"ה והלכתא. אך פירש כו'. נ"ב שפי' כעין טרשא דר"פ בתמי כשער של יין ופריך ממתני' ומשני דכאן לא קץ אלא כמו שייהיה השער אז ושמא לא יתייקר אז ודקאמר אם מעכשיו כו'. ודעת הרמב"ם ורמב"ן כדעת הרי"ף ועי' במלחמות וע' הג"א ד"ה אפילו:

מוסף רש"י

מה לי הן מה לי דמיהן. פסק על הפירות והגיע זמנו למכור וצא ותבגע ואין לא מקבל תימנו דמיס כשער של עכשיו דמה לי הן מה לי דמיהן (לעיל סג.) דכי היכי דהן מותר דמיהן נמי מותר דמה טוב אם מקבל הן יותר ממה שדמיהן מקבל (שם) **שופרא שבחא ופירי.** להגבות לוקח משפר נכסיו קרגא ושבחא ופירי אם יטרפוה ממנו (לעיל סו.)

מוסף תוספות

א. ולא קאמר כטרשא דר"נ, משום דרב חמא איירי על טרשא דר"פ, ולהכי קאמר הלכתא כטרשא דרב חמא. תוס' הרא"ש. ב. וה"ק טרשא דידי אפי' בדקץ שרי. רא"ש. ג. הלכך לא מיפרשא מתני' אלא או באסור לוקח ומוכר מותר, או בשניהם אסורין. תוס' הרא"ש. ד. ונראה שפירש כן. תוס' הרא"ש. ה. כי היכי דלא ליהוי אסמכתא. תוס' הרא"ש. ו. דהמכר מעכשיו הוא, ותנאה בעלמא הוא. ר"פ. ז. אבל הכא דלפום תנאיה לית ליה לזבוני לאחריני כלל, וללוקח הזה לית ליה לזבוני אלא בדמים הללו הרי זו רבית קצוצה. ריטב"א.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

פטומי מילי. אין אלו אלא דברי תנחומין בעלמא לפטם את לבו: **הא לא אמר ליה מדעתיה אסור.** אלמא על כרחיה מקייים מנאה לפיכך אינו מכר והוה ליה כרבית ולא אמרי' פטומי מילי נינהו הואיל ולא אתני מוכר: **א"ל.** הא דרבא נעשה כאומר מדעתיה אתמר. הכי אמר רבא לעילא[ד] מאי שנא רישא מאי שנא סיפא אמר רבא סיפא כיון דבעי מוכר אתנויי ולא אתני והלוקח קאמר ליה מנפשיה נעשה כאומר ליה מדעתיה אחזירנה אם אראה ואע"ג דלא פריש מדעתיה כמאן דפריש דמי ואין עליו לכופו הלכך א"ל אהדריתו השתא הוא דהדר זבין להו: **דאתא לה גיטא לדביסאו.** שלא מזקק ליבום ולא כתב לה על תנאי אם מתי: **פטומי מילי.** אין אמירה זו קבלת תנאי אלא לנחמו ואם תראה תנשא לאחר: **ואי לאו פטומי מילי מאי.** ואף אם אמרה באמת ובקבלת שבועה גמורה מאי: **בדידה קיימא כו'.** בתמיה. הגט אינו אלא מדעת האיש וצריך למוסרו לה על התנאי ואם לא התנה בשעת נתינה תנאי שלה אינו כלום ואפי' אמרה קודם לכן ולא דמי לממון דמשעבד נפשיה בדיבוריה: **בשעת מתן מעות.** התנה על מנת כן קונה הכל ואם לאחר מתן מעות התנה אין בדבריו [ה] כלום: **דרדקא קרעיה.** בתמיה. וכי לא אדם גדול הוא לא קרעו אלא טעם: **אני אומר אסמכתא קניא.** הייתי רגיל לומר קנה הכל דאסמכתא קניא אבל מניומי מלוק עלי והמחזירני מדברי. והא אסמכתא היא הבטחה בעלמא לסמוך על דבריו שאם לא ימלא דבריו יתן לו שוה מאתים במנה: **רבי יוסי.** בפרק גט פשוט (ג"ב דף קסח.) מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו כו': ואיבעית

פטומי מילי בעלמא הוא אמר ליה רב אשי לאמימר טעמא מאי [ב]כיון דלוקח בעי לאתנויי והכא מוכר קא מתני אמרת פטומי מילי בעלמא הוא אלא מתניתא דקתני לכשיהיו לך מעות אחזיר לך מותר דמוכר הוא דבעי לאתנויי מוכר לא אתני ולוקח קא מתני ואמרינן מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא ואמר רבא סיפא דאמר ליה מדעתיה טעמא דא"ל מדעתיה הא לא א"ל מדעתיה לא אמרינן פטומי מילי בעלמא הוא א"ל [ג]נעשה כמאן דא"ל מדעתיה אתמר: ההוא שביב מרע דכתב לה גיטא לדביתהו אנגיד ואתנח אמרה ליה אמאי קא מתנחת אי קיימת דידך אנא אמר רב זביד [ו]פטומי מילי בעלמא הוא א"ל רב אחא מדפתי לרבינא ואי לאו פטומי מילי מאי בדידה קיימא למישדי תנאה בגיטא בדידיה קיימא למשדי תנאה מהו דתימא הוא גופיה אדעתא דידה קא גמיר ויהיב גיטא קא משמע לן: הלוהו על שדהו: אמר רב הונא בשעת מתן מעות קנה הכל לאחר מתן מעות לא קנה אלא כנגד מעותיו ורב נחמן אמר אפילו לאחר מתן מעות קנה הכל עבד רב נחמן עובדא גבי ריש גלותא כשמעתיה קרעיה רב יהודה לשטריה אמר ליה ריש גלותא רב יהודה קרע לשטרך אמר ליה דרדקא קרעיה גברא רבה קרעיה חזא ביה טעמא וקרעיה איכא דאמרי אמר ליה דרדקא קרעיה דכולי עלמא לגבי דידי בדינא דרדקי נינהו [ז]הדר אמר רב נחמן אפילו בשעת מתן מעות לא קנה ולא כלום איתיביה רבא לרב נחמן אם אי אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים הרי היא שלי הרי היא שלו אמר ליה אני אומר אסמכתא קניא ומניומי אמר [ח]אסמכתא לא קניא ולמניומי קשיא מתני' איבעית אימא מתני' רבי יוסי היא דאמר [ט]אסמכתא קניא איבעית

פטומי מילי בעלמא הוא. [א] דוקא הכא שכבר עמדו על סוף לקנות שלא באחריות [ב] והיה מצטער הלוקח שלא היה מתרצה המוכר למוכרה באחריות והוא לא היה רוצה להניח מלקנותה בשביל כך ולהכי הוי פטומי מילי בעלמא אבל אם בתחילת הדברים פתח המוכר קני לך שדי דאי טרפי לה מינך כו' לא הוי פטומי מילי אלא תנאי גמור [ג] כי בודאי לא נתכוון לזוקמו אלא באחריות כמו שפתח לו המוכר ונפקא מיניה למ"ד [באחריות] לאו טעות סופר הוא או לשאר תנאים וכן בסמוך מיירי שנתרצה וגמר בדעתו ובפיו לגרש בלא תנאי והיא באתה לנחמו בדבריה:

קמ"ל. פירוש דכי גמי אדעתה דידה מקנה לה אינו חוזר דגם היא לא אמרה אלא פטומי מילי משמע הכא דש"מ המגרש אשה סתם אם עמד אינו חוזר בגט וכן משמע במי שאחזו (גיטין דף עה: ושם) שהולך שמואל לתקן בגיטא דשביב מרע אם מתי יהא גט ואם לאו לא יהא גט [ד] ומכאן מקשה ר"ת על פ"ה ור"מ דפי' הא דאמר רב הונא במי שאחזו (שם דף עב: ושם) גיטו הרי הוא כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר ופי' דאסתם ש"מ קאי דכשנתן גט סתם אם עמד חוזר כמו במתנה ומיהו י"ל סוגיא דהכא ושמואל פליגי ארב הונא דה"נ פליגי עליה הסם רבה ורבא ושוב מקשה ר"ת שם על [ו] פירושו [ה] ומפרש דרב הונא לא אמתניתין דהתם קאי אמכיוס אם מתי מחולי זה כו' אבל כשנותן סתם מודה רב הונא דאינו יכול לחזור ושם (ד"ה אמר) מפרש:

לאחר מתן מעות לא קנה אלא בנגד מעותיו. ופ"ת יקשה כדפריך [ז] בסמוך מי קא"ל קני לגוביינא והלא אמר ליה קני הכל לסוף ג' והכל אינו קונה ולכך אף כנגד מעותיו לא יקנה ואע"ג דלעיל בפרק הזהב (דף מח: ושם) אמרינן גבי ערבון שקונה כנגד ערבונו אע"פ שהתנה עמו כפלייס התם לפי שנותן ערבון לקנות כנגדו עד שיבא שאר מעות ויקנה הכל אלא שמתנה שאם יחזור בו מוכר שיקנה כפלייס [ו] וי"ל דהכא ה"פ לאחר מתן מעות לא קנה אלא אם התנה עמו קני לגוביינא [ז] קני כנגד מעותיו [ח] ופ"ת כי התנה נמי לגוביינא לא ליקני דאסמכתא הוא כדפירש לקמן וי"ל דהכא רב הונא קאמר לה דאמר בשעת מתן מעות קנה הכל אע"ג דבשאר אסמכתא לא קני והטעם מפרש בסמוך וה"נ אלא בשעת מתן מעות קני לכל הפחות כנגד מעותיו:

ומניומי אמר אסמכתא לא קניא. כלומר המחזירני מדברי כדפי' בקונ' ופ"ת אלא מניומי נמי קבלה רב נחמן [ט] בפרק גט פשוט (ג"ב דף קסח. ושם) מרבה בר אבוה אמר רב אין הלכה כר' יוסי ומיהו יש ספרים דגרסי הלכה כר' יוסי ואי אפשר לגרוס כן דמוכח בפרק ארבעה נדרים (נדרים דף מ.) גבי ההוא (א) דאתפיס זכותיה בב"ד ואמר אי לא אתינא עד תלתין יומין ליבטלו זכותי' ולא אתא אמר רב הונא בטילין זכותיה ופריך והא אסמכתא היא ומשני שאני הכא דאתפיס [יא] ופריך כל היכא דאתפיס לאו אסמכתא היא והתנן מי שפרע מקצת חובו והשליש שטרו כו' ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב אין הלכה כר' יוסי [יב] ועוד ק' דמאי פריך התם ארב הונא מדרב נחמן והא רב הונא פליג עליה הכא ואמר בשעת מתן מעות קונה הכל ואית ליה דאסמכתא קנייא [ג] ומיהו לרב הונא יש ליתן טעם דבשעת מתן מעות לא חשיב לה אסמכתא דהתם בנדרים ולאי הוי אסמכתא דאין חפץ שיתקיים הקנס והגזומא אלא מתנה כך להסמיך חבירו על דברי אבל הכא על דעת כן מלוהו מעותיו שהתא הדבה משוקעת בידו אם לא יתן לו עד שלש שנים אבל לרב נחמן דאמר דלף לאחר מתן מעות קונה הכל לא יתכן טעם זה ומפרש ר"י טעם שוה לשניהם דהכא קני טפי מבעלמא שבתחילת המשכנתא הוי קנא כעין מקח וממכר שמקנה לו כל הקרקע להשתעבד לו בחורת משכון וגם עשה לו טובה בהלוהה הלכך כשמתרצה לו שיהא שלו אם לא יתן לו עד ג' שנים יש בדעתו לקיים ולא להסמיכו על דבריו אמר כן אלא גומר בדעתו להקנות לו לרב הונא כדאית ליה ולרב נחמן מקמי דהדר ביה כדאית ליה ומשום דעדיפא הך אסמכתא משאר אסמכתא אחי שפיר [יג] (נמי) למניומי ולרב נחמן בתר דאהדריה מניומי דמהני הכא מעכשיו בלא ב"ד חשוב [יד] ובפ"ג דנדרים (דף מ:) אמרי' והלכתא אסמכתא קניא והוא דקנו מיניה בב"ד חשוב ופתם קנו מיניה היינו קנין סודר וקנין סודר אינו אלא מעכשיו דלא מהני לקנות בו אחר זמן כיון דבהכיא שעתא כבר הדר סודר למרי' כדאמר בפרק השותפין בנדרים (דף מח:) [ב] אלמא בשאר אסמכתות אפי' מעכשיו לא קני אלא דוקא בב"ד חשוב ומיהו קנס שעושין בשעת שידוכין [יד] מהני אפילו לא קנו בב"ד חשוב כיון שנוהגין בו כל העולם מידי דהוי אסיטומתא דלקמן (דף עד.) דקניא [טו] ועוד [טז] דבדין הוא להתחייב כל החוזר בו כיון שמביאים את חבירו [יז] וכן אם קבל עליו המלמד בשעה שהשכירוהו קנס אם יחזור בו [יח] ולא נמצא מלמד אחר מזומן אין זה אסמכתא דלא חשיב גזום כיון שמפסידו [יט] והוי כמו (לקמן דף קד.) אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא דאלו אסמכתא היא ופ"ת בפרק ארבעה נדרים דפריך מרב נחמן ארב הונא טפי ה"ל למיפרך דרב הונא אדרב הונא אית ליה הכא דאסמכתא לא קני אע"פ דתפיס המלוה והוי כמו אתפיס דהתם דקאמר לאחר מתן מעות לא קנה וי"ל דהתפיסה הכא דהוי במקרקעי לא חשיב כאתפיס דהתם דהוי במטלטלי [ג] ור"ת מירץ אקושיא דלעיל דלא קשיא דרב הונא דאמר הכא בשעת מתן מעות קנה אדרב הונא דנדרים [כ] דהכא קני משום דתפיס מלוה גופיה ולעיל בפרק הזהב (דף מח:) דלא קני מוכר הערבון אע"ג דתפיס ליה כפלייס דאיהו לא תפיס: אי

גמ' א ב מיי' פי"ח מהל' מכירה הל"ג וכל"מ שם טוש"ע י"ד סי' קעד סעי' ח ופ"ע בטוש"ע ח"מ מ' ח סעי' ח וסעי' ז וע"ש:

נו ד מיי' פ"ו מהל' מלוה הל' ד ועיין בהשגות ובמגיד משנה שמא לאחין קלג טוש"ע י"ד סי' קסד סעי' ד וטוש"ע ח"מ סי' ח סעי' ט:

נז ה מיי' שם ופי"ח מהל' מכירה הל' ג וע' בכ"מ שמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' ח סעי' ט:

מוסף רש"י

אסמכתא. הבטחה נחומא שאדם מבטיח את חבירו לסמוך עליו שאם לא יקיים מנאו יתן כך וכך (לעיל מח:) היינו דבר שאינו נותן לו מדעתו אלא סומך על דבר שאינו, לסבור שהוא יכול לעשות ופעמים שמנקתין אותו (סנהדרין כד:) המבטיח לחבירו דבר על מנת שיעשה דבר לעתיד וסומך עצמו בשעת התנאי שיוכל לקיים הדבר כשיגיע זמן וכשיגיע הזמן יאנס ולא יוכל לקיים (רשב"ם ב"ב קסח.). **לא קניא.** ואינו נתפס בתנאו ולא יפסיד כלום (שם).

מוסף תוספות

א. וא"ת וכי תעלה על דעתך לומר דאם המוכר אמר שום תנאי קודם שאמרו הלוקח דלא יהא מהני, והא מעשים בכל יום שהמוכר מתנה כמה תנאים ללוקח. ר"פ. ב. כגון שנתן המעות ולא נכתב עדיין השטר ובאתרא דקנו בשטרא, וכיו"ב, בכה"ג כיון שנתרצה הלוקח בתחילת המקח ליקח שלא באחריות. לפ"ש. ג. אע"ג דלוקח הוא הצריך לתנאי הזה ומוכר מתנה אותו. תוס' הרא"ש. ד. דמשמע דוקא היכא דאתני, הא בסתמא הרי זה גט אפי' עמד ואין יכול לחזור בו. ש"מ בשם תוס' שתק. ה. כיון דרב הונא לא קאי אמתני', מאי קאמר גיטו כמתנתו, אהיכא קאי, דלא הזכיר שכ"מ כלל, הכי הו"ל למימר, שכ"מ גיטו כמתנתו. ש"מ בשם תוס' שתק. ו. אבל הכא לא א"ל אלא לקנות הכל. תוס' הרא"ש. ז. דליכא גזומא. ריטב"א. ח. הא אלו התנה על הכל, לא קני כלל. ריטב"א. ט. מרביה דאסמכתא לא קניא. תוס' הרא"ש. י. אתניס. תוס' הרא"ש. יא. וכיון דהתפיסם כבר גמר ובישל, ולא להסמיכו בדבר שאינו מכוון. תוס' נדרים מ: יב. ואי ההה גרסי' הלכה כר' יוסי, א"כ מאי פריך מר' נחמן לר' הונא. ר"פ. יג. דמשמע הכא דאסמכתא קניא כי אמר מעכשיו, אפי' בלא ב"ד חשוב. ר"פ. יד. אע"פ דהוי אסמכתא. תוס' הרא"ש. טו. ע"פ המנהג. תוס' הרא"ש. טז. וכי אין גזומא מה שמתנין לקנוס את החוזר בו. תוס' הרא"ש. יז. בחזרתו. תוס' הרא"ש. יח. וחזר בו. תוס' הרא"ש. יט. בחזרתו. תוס' הרא"ש. כ. גבי ההוא דאתפיס זכותיה בבי דינא ולרב הונא מכדי אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא אלמא לרב הונא לא קניא. רמב"ן. דשאני אסמכתא דהתני' משאר אסמכתות, דבשאר אסמכתות אין בעל דבר מוחזק בדבר שהוא מקנה לו, שהוא ביד שליש, כמו שפרע מקצת חובו והשליש שטרו. ר"פ.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומניומי וכו' גבי ההוא גברא דאתפיס: (ב) **בא**"ד ומיהו לרב הונא. נ"ב כלומר אבל בלא ר"ע לא קשיא דרב הונא אדרב הונא דבכולהו דנדרים משמע דמופס בפשיטות אלימא דרב הונא דאסמכתא לא קניא וכאן ס"ל דקניא בשעת מתן מעות דיש ליתן טעם דבשעת מתן מעות על דעת כן הלוהו כו' אבל לר"נ ליכא לתרוצי שהלכך מניומי לא המחזירו. אע"פ שהיה יודע מילמיה דר' אבהו משום דכאן קנה יותר כיון שעל דעת כן הלוהו עד שהחזירו מניומי שהרי ר"נ ס"ל דלפ לאחר מתן מעות קונה הכל אע"פ דליכא למימר שע"ד כן הלוהו:

גליון הש"ם

גמ' כיון דלוקח בעי לאתנויי. עיין כתוס' דף פג ע"א תוס' ד"ה כדרב הסנה:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה פטומי כו'. נ"ב עי' הג"א ומש"ש: [ב] שם ד"ה ומניומי. אלמא בשאר כו'. נ"ב וכמב"ש כתב דכל מעכשיו קנה: [ג] שם וד"ה מיהו כו'. נ"ב ד"ל הרמב"ם וכתב דבגרסן בתתם קנה המוכר ועי' רש"י שם ד"ה דיו כו' שכתב כדברי תוס' דלא קנה וכ"ד ש"פ:

רבינו חננאל

פטומי מ[נ]לי בעלמ' [הוא]. כלו', [אין ז]ה תנאי ולא מיחייב [ה]מוכ[ר] בכי אשי, אלא הא ל[מ]תני ל[כ]שיהו לך מעות [אחזיר]ם לך מותר, ואמ' רבא סיפ[א] דאמ' ל[ה] מדעתו, [אל]מא תנאה [מ]עלייא [ו]. אמ' ליה, נעשה [כ]מן דאמ' ליה מד[ע]תו. פיר' [אם] הי[ת]ה המקנה בלא תנ[אי] וגמרה ביד [הל]וקח, ואחרי כן אמ' לו הקונה למוכר לכשיהיו לך מעות אחזירם לך, [ז] העיד ל[ר] על עצמך עדים בכמה בתנאי המתקיים בב"ד, תנאו קיים, והפירות מותר הלוקח לאוכ[ל]ן, כי מדעתו קיבל על עצמו תנאי זה [ח]. אבל אם דברים בעלמא הוא שאמ' לו, ולא קיבל על עצמו תנאי בקיום, פטומי מילי בעלמ' נינהו ולא מיחיי[ב] ב[זה] אלא אם יקבל עליו דבר[ים] הללו ב[ק]יום חזק ואמי[ן]. וכן פיר' שמועה זו, שכל דבר [שאינו] מקבל עליו בקיום חזק ואמיץ אמרי' פטומי מילי [ב]עלמ' נינהו, שאילו היה או' לו קבל עליך בקיום אינו[ן] מקבל, פטור הוא. **מתני'.** הלוהו **על שדהו** ואמ' לו אם אינך נותן לי מיכן ועד שלש שנים הרי היא שלי, הרי היא שלו. ושקלינן וטרינן בה טובא.

ח) כך היא גירסת רב האי גאון בספר המקח שער יח ורי"ף בהלכות דפוס קושטא. ולפ על פי שתנאו של הלוקח קיים ומייב הלוקח להחזיר המקח בעת שיחזיר המוכר מעותיו, כיון שהלוקח נתחייב בתנאי מדעת עצמו ולא מפני בקשת המוכר, אין במקח משום רבית. ב) תפר, וא"ל ואמר לו המוכר. ג) ולא מש"כ הרמב"ם בפי"א מהל' מכירה הי"א וכנכפ מפנה שם.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אי קפיד בדמי קני. פי׳ בקונטרס אם מקפיד במכירת חפציו שלא לפחות משווי קנה קשה דא״כ הל״ל דלא ליזזלו מטלטלין ואמאי קאמר דלא ליזזל ארעיה ועוד דהא דמקפיד למכרן בפחות משווין דלמא משום דידע דאסמכתא לא קניא אסמכתא היינו משום דליקו בהימנותיה אבל למכור בפחות לא וכן מה שפירש אי קפיד בארעא למוכרה אפי׳ בשוויה ודאי קני ואמאי דלמא קפיד משום דאסמכתא לא קניא וגרמה לפרש אי קפיד בדמי שהקפיד בשעת הלואה ליקח עליה שוויה בזה התנאי א״כ דעתו היה לשקעה ביד המלוה ופריך דלמא כי היכי דלא ליזזל ארעיה אינו רוצה לעשות שום תנאי שיש בו זלזול אלא אי קפיד בארעא שאינו רוצה לעשות תנאי זה בשום קרקע אלא בזו א״כ אין בדעתו לפדותה:

ואי אמר קני לגוביינא מי קני הא אסמכתא היא. וא״ת והא משמע בסוף פירקין (דף עג.) דלא הוי אסמכתא אלא היכא דאין בידו לעש״ג דלא גזים כי ההוא דיסיב זוזי לחבריה למזבן ליה חמרא ופשע ולא זבין ליה [א] ולא היכא דגזים לע״ג דבידו כי הניא [ב] דאם אוביר ולא לעביד אשלם אלא זוזי אבל אם אוביר ולא לעביד אשלם במיטבא (שם) דלא גזים ובידו לא חשיבא אסמכתא והכא מאי אסמכתא איכא אם נותן לו קרקע בחובו וי״ל דחשיב כמו גזים לפי שאין אדם רגיל למכור קרקעותיו כלל ובסמוך גבי חמרא דאמר כל דאי לא קני לע״ג דחמרא למכירה קאי התם נמי כמו גזים חשיב לפי שעדיין לא היה זמן מכר היין ונותנו עתה בזול [ב]:

התם זביני הכא הלואה. פירש בקונטרס הכא הלואה ומתחזי כרבית שמתחילה בהלואה בא לידו וכרבית קלולה דמי ואין אבא רבית בדבר הלואה אלא בדבר מכר כגון המרבה בפירות דמתניתין וקשה דאם כן פליג רב נחמן אדרבינא דאמר בריש פירקין (דף סב.) משכנתא בלא נכייתא בדיינינו אין מחזירין [ג] ועוד דאמר לקמן בשמעתין משכנתא בחתרא דמסלקי אבל טפי לא מפקינן מיניה [ד] ומשמע דליכא מאן דפליג ועוד דמשמע לפירוש הקונטרס דבמסקנא לרב נחמן מחילה בטעות הוא מחילה בר מהלואה משום דמיחזי כרבית ובכל דוכתין משמע דמחילה בטעות לא הוי מחילה לרב נחמן בחזקת הבתים (ב״ב דף מח. ושם ד״ה אמר) גבי רב ענן דשקיל בידקא בארעיה [ה] ל״ל [ו] מחילה בטעות הוא [ז] ולעיל בריש המפקיד (דף לה.) גבי הוא דאפקיד כיפי דאמר [ח] שומא בטעות הוא ותני נמי (מיר דף לא.) ב״ה אומרים הקדש טעות אינו הקדש ובספ״ק דגיטין (דף יד.) אמרינן כל קנין בטעות אחר [ה] ומפר״ת הכא הלואה דהלוה לא הקנה אלא בתורת מכר והמכר אינו כלום דאסמכתא לא קנה ונמלא דהוי מחילה בטעות

איבעית אימא [א]דאמר ליה קני מעכשיו א״ל [ב]מר ינוקא ומר קשישא בני דרב חסדא לרב אשי הכי אמרי נהרדעאי משמיה דרב נחמן האי אסמכתא בזמניה קניא בלא זמניה לא קניא א״ל כל מידי בזמניה קני בלא זמניה לא קני דלמא הכי קאמריתו אשכחיה בגו זמניה וא״ל קני קני בתר זמניה ואמר ליה קני לא קני מאי טעמא מחמת כיסופא הוא דקאמר ליה ולא היא דאפילו בגו זמניה נמי לא קני והאי דקאמר ליה קני קא סבר כי מטי זמניה לא ליתי ליטרדן אמר רב פפא האי אסמכתא זימנין קניא וזימנין לא קניא אשכחיה דקא שתי שכרא קני דקא מהפך אזוזי לא קני א״ל רב אחא מדפתי לרבינא דלמא [ג]לפכוחי פחדיה קא שתי אי נמי אינש אחרינא אסמכיה אזוזי אלא אמר רבינא אי קפיד בדמי ודאי קני אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא דלמא סבר כי היכי דלא תיתזיל ארעיה אלא אמר רב פפא [א] [ד]אי קפיד בארעא ודאי קני ואמר רב פפא אף על גב דאמור רבנן אסמכתא לא קניא אפותיקי הויא למיגבא מינה א״ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא מי קאמר ליה קני לגוביינא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא ואי אמר קני למיגבא מיניה קני סוף סוף אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא אלא אפותיקי דקאמר רב פפא מאי היא [ה]דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזו ההוא גברא דזבין ליה ארעא לחבריה באחריות א״ל אי טרפו ליה מנאי מגבית לי מעידי עידית דאית לך [ו] אמר ליה מעידי עידית לא מגבינא לך דבעינן למיקם קמאי אלא מגבינא לך מעידית אחרים דאית לי לסוף טרפוה מיניה אתא בדקא שקיל לעידי עידית סבר רב פפא למימר מעידית א״ל והא קיימא א״ל רב אחא מדפתי לרבינא ולימא ליה כי אמרי לך אנא [ז]מגבינא לך דהוה עידי עידית קיימא השתא קיימא ליה עידית במקום עידי עידית רב בר שבא הוה מסיק ביה [ח]רב כהנא זוזי א״ל אי לא פרענא לך ליום פלוני גבי מהאי חמרא סבר רב פפא למימר כי אמרינן אסמכתא לא קניא הני מילי בארעא דלאו לזבוני קיימא אבל חמרא כיון דלזבוני קאי כזוזי דמי א״ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא הכי אמרי׳ משמיה [ט]דרבה [י]כל דאי לא קני אמר רב נחמן [יא]השתא דאמור רבנן אסמכתא לא קניא הדר ארעא והדרי פירי למימרא דסבר רב נחמן [יב]מחילה בטעות לא הויא מחילה והאיתמר [יג]המוכר פירות דקל לחבירו אמר רב הונא עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו משבאו לעולם אין יכול לחזור בו ורב נחמן אמר [יד]אף משבאו לעולם יכול לחזור בו ואמר רב נחמן [טו]מודינא דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מיניה התם זביני הכא הלואה אמר רבא הוה

ואיבעית אימא דא״ל מעכשיו קנה. אם לא אתן לך [יז] (יח) עד שלא שניס דלאו אסמכתא היא אלא קנין גמור היא שע״מ מכר גמור המחזיר בה מעכשיו בדמים הללו ואחזי אזיל גביה וזה קיבל עליו שאם יחזיר לו מעותיו עד שלא שניס יקבלם והפירות לרבי יהודה לוקח אוכלן ולרבנן משלשין אותן: **בזמניה קניא.** קס״ד הגיע זמן ולא נתן לו מעותיו: **בלא זמניה.** קודם שהגיע: **אשכחיה.** לוה: **בגו זמניה.** וא״ל קני לא אפדנה עוד: **קני.** דגמר ואקני דאי לא למה ליה למימר ליה הלא אין יכול עכשיו לתובעו: **לא ליתי ליטרדן.** ולהחייה בעלמא משום כיסופא: **אשכחיה.** ביום הזמן: **דשתי שיכרא.** בחנות. אין זה עצה לחזור אחר פדיון שדהו ודעתו לשקעה: **לפכוחי פחדיה.** להפיג דאגתו שדואג על המעות דכתיב (תהלים קד) ויין ישמח: **אי קפיד בדמי.** אם מקפיד במכירת חפציו שלא לפחות משוויין: **ודאי קנה.** אינו חס אם תשקע שדהו: **דלא תיתזיל ארעיה.** שאם ירצה אותו מחזיר אחר מעות ומוכר נכסיו בפחות מוזיל קרקעותיו ועלולים אנשים הוא ולא גמר ומקני: **קפיד בארעא.** שלא ימכור שום קרקע אפילו בשוויו: **למיגבא** (כ) **ביה מיניה.** קונה בה כנגד מעותיו ואם בא לפרוע המעות לאחר זמן לא יקבלם: **סוף סוף אסמכתא היא.** דלא א״ל קני לגוביינא אלא אם אינו נותן לך מכאן ועד שלא שניס הדר הויא לה אסמכתא דכל דאי אסמכתא הוא: **אלא אפותיקי דרב פפא היכי דמי.** דגבי אסמכתא תיהוי אפותיקי: **דא״ל לא יהא לך פרעון אלא מזו.** אף בתוך שלא שניס ואם אין אני נותן לך מגופה כנגד מעותיך עד שלא שניס תהא כולה שלך בהא אמר רב פפא דאע״ג דלא קניא למיהוי כולה דידיה לאחר ג׳ אפותיקי הוי למגבי מיניה דבלאו אסמכתא נמי שויה אפותיקי: **מגביה לי.** כנגד מעותי מעידי עידית דאית לך: **בידקא.** שטף. הכר שטפה לעידי עידית וכשבא זה לגבות מן העידית כפי תנאו אמר לו לא תיגבי אלא מבינונית אחרת שיש לי: **כי אמינא לך אנא.** לגבות מעידית: **גבי מהאי חמרא.** ופסק דמיס ולבסוף אייקר: **והדרא פירי.** [ג] לאחר שלא אם אכלן לוקח: **מחילה בטעות.** כי האי דהמוכר סבר שהיא קנויה ללוקח ומן הדין אוכל פירות ומוחל על אכילתו: **מוכר פירות דקל.** קודם שחנטו פירותיו: **עד שלא נאו לעולם יכול לחזור בו.** אם בא לחזור בו קודם שחנטו פירותיו חוזר [ד] דאפילו למ״ד (יבמות דף לג.) אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הני מילי שבא לחזור אחר שבא לעולם: **משנאו לעולם אינו יכול לחזור בו.** דקסבר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם בשעת המכר שיהיה המכר חל לכשיבא לעולם: **אף משנאו בו׳.** דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **לא מפקינן מיניה.** שהרי כל זמן שלא חזר מחל על אכילתו. ואע״פ שבטעות שלא היה יודע שיוכל לחזור מחילה היא: **הכא הלואה היא.** ומיחזי כרבית שמתחילה בהלואה בא לו וכרבית קלולה דמי ואין אבא רבית בדבר הלואה אלא בדבר מכר כגון המרבה בפירות דמתניתין (לעיל ס:): הוה

לחבירו אמ׳ רב הונא עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו], משבאו לע[ולם אין י]כול לחזור בו. ורב נחמן אמ׳ אף מ[שבאו לעולם י]כול לחזור בו, ומודינא דאי שמיט ואכ[יל לא מפקינן מיניה]. ופריק, גבי פירו[ו]ת דקל מכירה האנ[י, ואם קדם הלוקח ואכ]ל [ק]ו[דם שיחזור] בו המוכ[ר] זכה ... ... הל[וה]ו על שדהו ... ... [שמעינן] מינה דלרב [נחמן לגבי זביני מחילה בטעות ה]ויא מחילה, אב[ל בהלואה לא הויא מחילה].

ח) נספר אור זרוע הביא כאן מדברי הר״ת בדיני אסמכתא ואינו בכתב״י.

עין משפט נר מצוה

נח א מיי׳ פי״ח מהל׳ מכיר׳ הל׳ ז ופי״ו מהל׳ מלוה ולוה הלכה ד ועי׳ בהגהות ומגיד משנה סמג עשין פב טוש״ע י״ד סי׳ קסד סעי׳ ד וטוש״ע ח״מ סי׳ ח סעי׳ ט וסעי׳ יד:

נט ב ג טוש״ע ח״מ סי׳ סה סעי׳ ט בהגה״ה:

ס ד מיי׳ פי״ח מהל׳ מכיר׳ הל׳ ו סמג עשין עב טוש״ע ח״מ סי׳ ח סעי׳ יג:

סא ה מיי׳ פי״ו מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ד ועיין בהגהות ומס״מ סמג לאוין קלב טוש״ע י״ד סי׳ קסד סעי׳ ד וטוש״ע ח״מ סי׳ כז סעי׳ [י] יג:

סב ו טוש״ע ח״מ סי׳ רמא סעי׳ ב בהג״ה:

סג ז ח מיי׳ פכ״ג מהל׳ מכיר׳ הל׳ ב סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רט סעי׳ ד:

מוסף רש״י

מר ינוקא ומר קשישא. שני בניס היו לרב חסדא ושם שניהם שוין אלא שהגדול קורין לו מר קשישא ולצעיר קורין לו מר ינוקא (כתובות פפ:). **אפותיקי.** אפה תהא קאי כלומר מזה יהיה לך פרעון (ב״ק יא:). שיתן לו לגבות מזו אם לא יפרענו עד זמן פלוני (רשב״ם ב״ב מד:). **דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזה.** ואי נמי הוו ליה זוזי לגוקח לא מצי מפקע ליה (ב״ק צו.). **אתא בידקא שקיל לעידי עידית.** שטף מים נכנס בשדהו (רשב״ם ב״ב מא.). ושוב כל השדה וגוף הקרקע מקולקל שהמים נפין עוד לעולם עליה (גיטין מא.). **המוכר פירות דקל לחבירו.** פימות הגשמים, **אמר רב הונא עד שלא באו לעולם.** אם בא לחזור כו קודם ניסן, שאז הפלגות מוליפין, יכול לחזור בו משבאו לעולם אין יכול לחזור בו. דכי אתו מיל זמיני (יבמות צג.).

מוסף תוספות

א. משלם כד אזיל אפרווותא (דבלשפט) [דזולשפט], ומסיק רב אשי דאפי׳ יין סתם הוי אסמכתא אע״ג דלא גזים, כיון דלאו בידו. תוס׳ הרא״ש. ב. וסופו להתייקר. ר״פ. ג. ממלוה ללוה. תוס׳ הרא״ש: וא״כ קשיא הלכתא אהלכתא, דקי״ל כרב נחמן בדיני, וקי״ל הלכתא כי האי וכו׳ דהא אמוראי בתראי פסקי הכי, והכא אמרינן לרב נחמן דהויא רבית קצוצה. ר״פ. ד. מ״ט אבק רבית הוי, ואינה יוצאה בדיינין. ר״פ. ה. אהדר גודא בארעא דחבריה. רא״ש. ו. רב נחמן. תוס׳ הרא״ש. ז. ולא שמיה מחילה. רא״ש. ח. כיון דהדרא ארעא. תוס׳ ב״ב סס.

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה ואיבעית ומו׳ אם לא אתן לך מכאן ועד שלא שניס: (ב) ד״ה למיגבא מיניה כל״ל ותיבת ביה נמחק:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ אי קפיד בארעא כו׳. נ״ב ר״ף ומס״ס המשיגוה דא״ל דרבה דאמר לקמן כל דאי לא קני פליג אהא (ועמ״ש רבינו בס״מ מה׳ מכ״ר ס״ז ס״ק כ״ג): [ב] שם א״ל מעידי עידית כו׳. נ״ב הטור ס״ס ק״ג כתב אם התנה לשלם מעידית וה״ל עידי עידית ובפסקה כו׳ ולמד מעובדא דכאן וע״ש ובמס״ס בטו״ז ס״ס: [ג] רש״י ד״ה והדרא פירי לאחר כו׳. נ״ב וכ״כ הרא״ש וס״פ דבמוך שלא אינו אסור אלא משום רבית ואפלג רבית הוא כמש״ל ס״ב א׳ ועתוס׳ ס״ז א׳ ד״ה פירי כו׳ והרמב״ם כתב אף בתוך שלא וכשיטת הרי״ף כמש״ם בתוס׳ ד״ה הרי״ל ע״ש: [ד] שם ד״ה עד שלא דאפי׳ למ״ד כו׳. נ״ב וכן לענין דאקניי לכ״ע: [ה] תוס׳ ד״ה התם. ומפר״ת כו׳. נ״ב ע׳ הגר״א שהקשו ע״ז דפירוש אבל הרא״ש מפרש בפרה״י ופירש דכאן שניהם מיירי דידע ומחיל דאז הוי מחילה אבל משום רבית אסור ע״ש:

רבינו חננאל

ואוקימנה, כגון דאמ׳ ליה מוכר ללוקח הרי היא מכורה[ה] לך מעכשו אם [לא] אחזיר לך מענו[ן]תיך מיכן ועד שלוש שנים. [ו] **פיר׳** דדדקי, נערים. (לפטחי) [לפכוחי] פחדיה, להסניר ד[אגה מלבו. [ב]יתקא, נחלי מים. **רב בר שבא** הוה מסיק ביה רב כהנא זוזי, אמ׳ ליה אי לא פרענא לך ליום פל׳ גבי [מ]האי חמרא. ואסיקנה משמא דרבא כל דאו לא קני, וכן הלכה. אבל אם אמ׳ ליה מעכשו קני, קנה. **אמ׳ רב נחמן, השתה דאמור רבנן אסמכתא לא קניא,** אהדרא ארעא והדרי פירי דאכל. ואקשי׳ עליה, לממרא דסבר מחילה בטעות לא הויא מחילה, וכי מכר כי האי גונא לא הוה ידע דמכירתו בטלה, ולפיכך הדרי אפי׳ פירי דאכל הל[ו]קח. והא איתמר דאמר פירות דקל

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הוה יתיבנא קמיה דרב נחמן ובעי לאותביה אונאה ואודיק חזיתן איילונית והרי אונאה דמחילה בטעות היא ולא הויא מחילה ואודיק חזיתן איילונית הרי איילונית דמחילה בטעות היא והויא מחילה דתנן [א]א״ר ממאנת [ב]והשנייה [ג]והאיילונית אין להן לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות ולא היא לא אונאה הויא תיובתיה ולא איילונית מסייע ליה לא אונאה תיובתיה דלא ידע דאיתיה אונאה דמחיל גביה ולא איילונית מסייע ליה דניחא לה דתיפוק עלה שמא דאישות ההיא דאיתתא דאמרה ליה לההוא גברא זיל זבין לי ארעא מקריבי אזל זבן לה א״ל אי הוו לי זוזי מהדרת לה ניהלי א״ל את ונוולא אחי אמר רבה בר רב הונא [ד]כל את ונוולא אחי [ה]אמר [א] סמכא דעתיה ולא גמר ומקני ארעא הדרה פירי מאי [ו]רבית [ז] קצוצה הוו ויוצאין בדיינין או דילמא כי אבק רבית הוו ואין יוצאין אמר רבה בר רב הונא מסתברא כי אבק רבית הוו ואין יוצאין בדיינין וכן אמר [ח] רבא כי אבק רבית הוו ואין יוצאין בדיינין אמר ליה אביי לרבה משכנתא מאי התם טעמא מאי משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה או דילמא התם זביני הכא הלואה א״ל התם טעמא מאי משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה אמר רב פפי [ט]עבד רבינא עובדא וחשיב ואפיק פירי דלא כרבה בר רב הונא אמר [י]מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא הא משכנתא באתרא דמסלקי אכל שיעור זוזי מסלקינן ליה [יא]אכל טפי לא מפקינן מיניה ולא מחשבינן משטרא לשטרא ובדיתמי אכל שיעור זוזי מסלקינן ליה [יב] אכל טפי מפקינן מיניה ומחשבינן משטרא לשטרא אמר רב אשי השתא דאמרת אכל טפי לא מפקינן מיניה [יג]אכל שיעור זוזי נמי לא מסלקינן ליה בלא זוזי מאי טעמא סלוקי בלא זוזי אפוקי מיניה הוא הוי אבק רבית [יד]ואבק רבית אינה יוצאה בדיינין [טו] עבד רב אשי עובדא ביתומים קטנים בגדולים

הוה יתיבנא. כי אמר ומודינא דאי שמיט ואכיל כו׳: **ובעי לאותביה אונאה.** דתנן (לעיל דף נח.) דממחזיר לו אונאה ואע״ג דמדעת נתן לו הואיל וטעה אלמא מחילה בטעות לאו מחילה היא: **ואודיק.** השגיח בי ורואה שהיה בדעתי להשיב על דבריו: **חזיתן איילונים.** קדמני להראותי טעמא לדבריו מאיילונית כדלקמן: **דממאנת.** קטנה יתומה שהשיאתה אמה לדעתה אמרו חכמים יכולה למאן דמן התורה אין מעשה קטנה כלום ואמה אינה זוכה בה לקדשה ורבנן הוא דתקון נשואין ליתומה שלא ינהגו בה מנהג הפקר וישמרנה בעלה והם אמרו דסגי לה במיאון: **אין לה כתובה.** ואף מה שהכניסה לו בנדוניתה ושמאתן בכתובתה וכל שכן מאתים שתיקנו לאשה משום דבעל כרחיה נפקא: **שנייה.** שניות לעריות שגזרו חכמים בפ׳ שני דיבמות (דף כ.) אין לה כתובה דקנסא הוא דקנסינן לה מפני שמרגילתו עליה כדאמרינן ביבמות (דף פה:): **והאיילונית.** דוכרניתה דלא ילדה לשון איל. אין לה כתובה שמקחו טעות דלאו אדעתא דהכי נסבה ואע״ג דכי מחלה היא נדוניא דילה למוסרה בידו טעות הוא: **ולא פירות.** נכסים שנפלו לה בירושה אחר שנשאת תיקנו חכמים שהבעל אוכל פירות ולה תיקנו תחתיהן שאם נשבית חייב לפדותה משלו. ואלו אף על פי שאין לה יפדנה פירות שאם נשבית לא יפדנה דלא קיימא בה ואותביך לאיתנו אפילו הכי לכשתגא לא יחזיר לה פירות שאכל: **ולא בלאות.** הכניסה לו בגדים בנדוניתה אפי׳ יש מהם קיימים לא יחזיר בלאותיהן. אלמא מחילת אכילת פירות אע״פ שבטעות מחלה לו מחילה היא: **דלא ידע.** שנתאנה לדיחול הלכך אין כאן מחילה ואפילו בטעות: **דניחא לה דניפוק עלה קלא שמא דאישות.** ואפי׳ יודעת שאין נשואים נשואין רצונה להאכילו: **א״ל.** מוכר לשליח: **אי הוה לי זוזי מהדרת לי.** רואה אני שתקבל מעותי: **את ונוולא אחי.** אתה והיא קרובים אתם ותתרצו ביניכם. ונוולא לשון אדמי בין בזכר בין בנקבה כשרואה לומר אתה והוא או אתה והיא כך ראיתי בתשובת הגאונים. ואני אומר שזה שמה: **משכנתא מאי.** משכן לו שדה ולא קץ עמו לאכול פירות לשם אלא סתם והוא ירד ועשה ואכל: **הכא נמי לא קץ ליה.** ופליג אדרב נחמן דאמר לעיל הדרא ארעא והדרי פירי: **והשיב.** כמה אכל פירות ואפקינהו מיניה: **נאמרה דמסלקי.** במקום שנהגו להלוות סתם ומלוה אוכל פירות ולא פסק עמו בגבייתא כדלקמן ונהגו לסלק את המלוה ממנה בכל עת שתשיג יד הלוה לעמות: **אכל כשיעור זוזי.** כפי מה שנתכרן הפירות בשוק ובא הלוה לפנינו ותבע ואמר אני רואה שיאכל פירותי ברבית ישומו פירות שאכל ויטלם בחובו אילו הוו לי זוזי (ט) לא מסלקינן ליה השתא נמי פירי אכל זוזי דידי נינהו: **מסלקינן ליה.** ואע״ג דאתבר רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין הני מילי לבתר דשקליה אבל זה זרע הוא ואינו מניחו לאכול אלא כדי הקרן: **אכל טפי לא מפקינן מיניה.** דאתבר רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין: **ולא מחשבינן משטרא לשטרא.** אם חייב לו מעות בשטר אחר אין העולף הזה שאכל פרעון לחוב השטר האחר דהאי אפקינן מיניה הוא מה שאכל כבר: **וביתומים.** אם שדה זו של יתומים היא: **אכל טפי מפקינן מיניה.** שב״ד שבעיר אביהן של יתומים והרי הם שליטים לעשות לטובת יתומים והם לא ממלו על העולף שאכל והוה ליה כמאן דסלקוה משעתא דאכל שיעור זוזי: **לא מסלקינן ליה אלא זוזי.** [ד] עד שיתן לו כל שיעור מעות הלוואתו (א) וכיון דכי אכליהו להך לאו בתורת פרעון אכליהו הוה ליה אבק רבית משעת אכילה ואינה יוצאה בדיינין וכי סלקוהו משדה זו בלא זוזי אפוקי מיניה אבק רבית שאכל הוא. והאי דנקט לעיל אתרא דמסלקי דאילו אתרא דלא מסלקי שנהגו לאכול המשכונא שנים הקצובות למנהגן ואילו (ו) הוו ליה זוזי לא מצי מסלק ליה הכל מודים דכל אותן השנים כמכר הוא אצלו (ז) ואי נמי אכל שיעור זוזי לא מסלקינן ליה: כגדולים

בטעות ולא הוי מחילה ולכך הדרי פירי אבל אם היה נותנו בתורת רבית לא הוי הדרי דאבק רבית הוא אבל הכא גבי פירות דקל זביני [א] ולא מחילה בטעות היא דנהי דיכול לחזור מ״מ אין לו לחזור כי היכי דליקו בהימנותיה ולכך אית לן למימר דאפילו היה יודע שיכול לחזור לא היה מוחל ורבא דהוה בעי לאותביה מאונאה [ב] היה סבור דטעמא דרב נחמן דלא מפקינן בלי שמיט ואכיל משום דמחילה בטעות הויא מחילה ולפי סברת רבא היה משיבו ומביא לאיה מאיילונית [ג]:

הממאנת והשנייה והאיילונית אין להן כתובה פירות ומזונות ובלאות. (ה) בפי״ב דכתובות (דף קז:) תניא כילד אמרו ממאנת אין לה מזונות אי אתה יכול לומר ביושבת תחת בעלה שהרי הבעל חייב במזונותיה אלא כגון שהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה ואיילונית נמי יש לפרש בענין זה דלמזונות שאחר מיאון ואחר שנמצאת איילונית לא אצטריך דפשיטא דליית לה מזוני ושנייה אין לפרש בתיבת תותיה דהא מילתא דפשיטא דהא אפילו אלמנה לכ״ג דאית לה כתובה אין לה מזונות היכא דיתבא תותיה כדאמר ביש מותרות (ירמות דף פה. וסס) בעמוד והולא קאי מזוני אית לה וכשהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה לא אצטריך דהא אלמנה לכ״ג כה״ג נמי אין לה כדמסיק ביש מותרות אלא לאחר מיתה אילי דס״ל דיש לה כמו לאלמנה [ד] כדאמרי׳ התם:

ובלאות. פי׳ בקונטר׳ שהכניסה לו בגדים בנדוניתה אפילו יש מהן קיימין לא יחזיר ואי אפשר לומר כן דבכל מקום שמיירי בבלאות קיימין מזכיר בהדיא קיימין כדאמר סוף פרק אע״פ (כתובות דף סג:) מדלה הפסידה בלאותיה קיימין ובסוף אלמנה [ניזוזית] (שם דף קא:) נמי אמרינן זנתה לא הפסידה בלאותיה קיימין ובהדיא אמרינן בפ׳ אלמנה (שם.) בגמרא דהך משנה לא שנו אלא נכסי מלוג אבל נכסי צאן ברזל אית לה ופריך אהייא אילימא אממאנת ואאיילונית אי לתיתנהו אידי ואידי שקלה ואי לתיתנהו אידי ואידי לא שקלה אלא אשנייה אי לתיתנהו אידי ואידי שקלה ואי לתיתנהו איפכא מצבי ליה ומסיק לעולם אשנייה ובליתנהו וקנסוה רבנן לדידה בדידה ולדידה בדידה אלא הכי בלאות דקתני הכא היינו בלאות שאין קיימין ופירות דקתני [ה] לאו בפירות שאכל קאמר דאפילו קרן גופיה אם אכלו אין לה אלא אצטריך לאסמויעינן דאין לה פירות שליקטו והם עדיין בעין אי נמי תקנת פירות קאמר דאין לה כגון שנשבית ולותה ופדתה עצמה ואחר כך מיאנה דומיא דמזונות (ו):

פירי מאי כרבית קצוצה דמי ויוצאין. [ה] אע״ג דמשמע הכא דאי הדרו פירי לא הדרו אלא מטעם דהוי רבית קצוצה [ו] מכל מקום רבינא דאפיק פירי ע״כ לאו מהאי טעמא דהא אית ליה בריש פירקין (לעיל דף סב.) דמשכנתא בלא נכייתא בדיינינו אין מחזירין ממלוה לוה אלא ג״ל דטעמא דרבינא משום דהויא מחילה בטעות ולא הוי מחילה [ז] ודוקא בזביני כעין עובדא דרבה בר רב הונא אפיק רבינא פירי ולא בהלואה ור״ת מפרש הכא כרבית קצוצה דמי לא מטעם רבית קצוצה יוצאים אלא [ח] כלומר משום דמחילה בטעות לא הויא מחילה ויוצאים כמו רבית קצוצה דיוצאה מו דילמא הויא מחילה ואין יוצאים כאבק רבית דאין יוצאים בדיינין ואין נראה דמה לו לתנות מחילה בטעות ברבית קצוצה אבל טעמא דרבינא הויא ולאי משום מחילה כדפריש״ת:

במיסלס

וכו׳ דהויא מחילה בטעות והוי כמניח את חברו ליטול חפץ מרשותו או נתנו לו וכסבור שהוא שלו ונמצא שאין שלו. לש״ס.

ח. משל בעלמא הוא. הגהות מרדכי.

(א) יממות קיג. כתובות ק:, ב) [כ״מ מ״ז וכן בכ״ף ולש״ס ליתא], ג) [גרסת תוס׳ ועוד ראשונים:כרבינת], ד) [גי׳ לש״ס רבא], ה) [לעיל סא.:], ו) [ברש״י ברי״ף: ואפילו הוו], ז) [ברש״י ברי״ף מסיים: ואפילו בלא נכייתא מצי אכיל. והס״ד], ח) [בדפו״ר בפ״ב והוא ר״ת בפרק בתרא והוא פרק י״ג], ט) [וע״ע תוס׳ ימות פה. ד״ה בלאות], י) [ועי׳ ספר מרגניתא דר״מ מה הטעם של״ל כן],

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ וכן אמר רבה כי׳): (ב) רש״י ד״ה אכל כשיעור וכו׳ הוה לי זוזי (לא) תז״מ ומה שכ״כ תסר: (ג) ד״ה לא מסלקינן וכו׳ דכיון דכי אכליהו:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ סמכה דעתיה כו׳. נ״ב ואינו מכוו אלא על תנאי זה. טוש״ע י״ד סי׳ קע״ד וח״מ סי׳ קפ״ב וקמ״ל שלא תאמר דלא סמכה דעתיה ומתרלה המוכר אלא תנאי קמ״ל דהוא תנאי גמור אבל הרמב״ם גורס לא סמכה כו׳ ולא קנה כלום וכתב לח״מ שמפרש מ״ש אי הוו לי זוזי כו׳ לא המוכר שאלה אלא בתנאי גמור וכיון שלא שקם השליח אלא אמר את ונוולא אחי לא גמר ומקני ע״ש וכ״כ בש״ע ח״מ סי׳ ר״: [ב] שם ובדיתמי כו׳ אבל בפי. נ״ב לא [מפקינן]. גירסת הרמב״ם וכ״ה גירסת הרי״ף. מ״מ וז״ש ומחשבינן משטרא לשטרא (לגירסת רש״י כ״ה הוא): [ג] שם עבד ר״ל עובדא דיתומים קטנים כגדולים. נ״ב הרי״ף ומרמ״ם נ״ג לה אבל הרא״ש וש״פ כתבוה: [ד] רש״י ד״ה לא מסלקינן. עד כו׳. נ״ב ומרמ״ם פי׳ שאינו מנכה לו הכל אלא כמו שיכולו הדיינים אבל ש״פ פירשו בפירש״י: [ה] תוס׳ ד״ה פירי. אע״ג כו׳. נ״ב וכ״כ הרא״ש אבל הרי״ף ומרמ״ם כתבו דאשו דכיון דכיון קנולה וע״ כרא״ש בתרוכה:

רבינו חננאל

[אמר רבא], ... בעיי לא[ותביה] ה[נאה], דמחילה בטעות הי[א ולא הויא מחילה, דקימא ל[ן שתות קנה ומחזיר אונאה. ואודיק חזיתן אי[ל]זנית, דה[א מחילה בטעות הוי ד]לא ידעה שהיא איליונ[ת ד]מחלה, [ואין לה כתו]בה, ד[תנן השני]ה והאיליונית אין להן כתובה, כול׳. [ולא] היא, אונא[ה לא הוי תיובתיה], דלא ידע ד[ת]אית ביה אונאה, כג[ון פירות דקל ד]עבידי דאתו. איליונית לא מסייע ל[יה]. ... ... דעתה, דניחא לה עלה [ש]מא דאישות, ואו משתנ[כח איליונ]ית תצא בלא כתובה. [הה]יא איתתא דשויא שליח למ[ז]בן ל[ה] ארעא מ[קריבא, אזל ז]בין ל[ה], אמ׳ ליה המוכר לשליח, או הוו לי [זוז]י [מהדרת] ל[ה]ך ארעא, אמ׳ ליה שליח, את [ו]נולה[ו] [א]חי, נולה] ... ... אחי הוא המ[ו]כר, כל[ומר קרובים] כמו אחים את[ם], תחזירנה לך. אמ׳ [רבה בר ר]ב הונא כל את ונולה [ס]מכא דעתו של מוכר [ולא] גמר ומקני, [ול]כשיהיה לו מעות מחזיר הקרקע, א[בל] הפירות [אבק] רבית הן ולא הדרי. אמ׳ ליה א[בי]י לרבא מ[שכנתא [מאי, וכו]ל׳. וחזינן סוגיא דשמעתא, מ[שכ]נתא בלא [נכייתא], בעידנא דהדרה ארעא ה[דר]ו נמי פירי. ובנכייתא, רבינא סבר [כ]שדה א[חוה], מה שדה] אחוה [אע]ג דאכיל פירי טובא יהיב ל[כהן סלע ופו]דיון [לש]נה בבית זרע חומר שע[ורים] ... ... וכול׳. [ו]רבנן פ[ליגי עליה, ולית הילכתא כותיה דרבינא בה]א. [אמ׳ משמיה דרבא, האי משכנתא] באתרא ד[מסלק], ואכל המלוה מפירו[תיה כש]יעור זוזיה, מסלקינן ליה. אכל טפי, לא מ[פקינן מיניה. וא]ם יש לו שתי [שדות ממושכנות בידו, זב]מנה [ו]ז[ן במנא, אכל פירי, [מאחת מהן מאה וחמשין, ו]מאחרינ[א] חמשין, לא מחשבינ[ן משטר]א לש[טרא ומ]סלקין ליה[ן] מתרתי אר[ע]תו[א, אלא מזו] דאכל פ״ר ב[ק״נ זוזי מסלק, ובאחרי]תא פרע ליה ח[משין זוזי ומ]סלק. ורב אשי פליג ואמ׳, [כשם שאם אכ]ל טפי לא מפקינ[ן] מיניה כך אם אנ[כל שיעור] זזויה לא מסלקינן, ד[סלו]קיה בלא ז[וזי [אפו]קי מיניה הוא. איכא ד[אמרי עבד ר]ב אשי עובד[א ביתומים קטנים]ם כגדו[לים].

סד א מיי׳ פכ״ד מהל׳ מלוה הל׳ ה סמג עשין מג טוש״ע אה״ע סי׳ קיז סעי׳ ה [וסי׳ קנט סעי׳ י]:

סה ב מיי׳ שם הל׳ ג ועיין בהגהות וכמגיד משנה טוש״ע אה״ע סי׳ קנט סעי׳ ד:

סו ג מיי׳ שם טוש״ע שם סעי׳ ג:

סז ד ה מיי׳ פ״ו מהל׳ מלוה הל׳ ד עיין מ״מ ופי״ל מהל׳ מכירה הל׳ יב סמג עשין פב ולאוין קנג טוש״ע ח״מ סי׳ קפב סעי׳ יב וסי׳ כז סעי׳ ח וטוש״ע י״ד סי׳ קעד סעי׳ ג:

סח ו ז מיי׳ פ״ו מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ח ועיין שם הל׳ ז וכהגהות וכמ״מ סמג לאוין שם טוש״ע י״ד סי׳ קעד סעי׳ ג וע״ש:

סט ח ט מיי׳ פ״ז מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ח סמג שם טור י״ד סי׳ קעב כל הסוגיא וע״ש שיש בה פיזוש״ שונים:

מוסף רש״י

הממאנת והשנייה והאיילונית אין להן לא כתובה. ממאנת משום דמעצמה יולאה, שניה קנסוה לרבנן הוא כדאמרינן ביבמות בפ׳ יש מותרות (פס׳ ב:) מפני שהיא מרגילתו לנשואה, שאינה מפסדת כלום בנשואין, שאינה נפסלת בהן וולדה כשר, איילונית משום דמקח טעות הוא (כתובות קז:). ולא פירקונה. דין פירות והוא פירקונה שתיקנו חכמים מתת פירות נכסי מלוג שהוא אוכל אין לה ואם נשבית אינו חייב לפדותה, דתנאי כתובה ככתובה וכיון דאין לה כתובה אין לה תנאי כתובה, וכן מזונות נמי תנאי כתובה היינו, ובפרק בתרא (פס׳ קז:) אמרינן כילד אמרו ממאנת אין לה מזונות, אי אתה יכול לומר ביושבת תחתיו שהרי בעלה חייב במזונותיה, אלא שאם הלך למדינת הים ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה אינו משלם (שם קז: עי״ש). ולא בלאות. שתקי בגדים שהכניסה לו בשומת ולבשן הוא, אינו ממחזיר לה ביאיתה (שם).

מוסף תוספות

א. שבתורת זביני בא לידו, ובדעתו מכר. ר״פ. ב. אפירות דקל, לא הבין טעמו של רב נחמן. תוס׳ הרא״ש. ג. כלומר, אדמותבת לי מאונאה תסיינן מאיילונית, אע״כ צריך אתה לחלק כדפרישית. תוס׳ נ״ב מש. ד״ה אמר. וכל מה שהקשינו ממחילה בטעות לק״מ, דבכל הני לא ידע דמחיל, אבל בפירות דקל ידע ומחיל, וכה״ג משני גבי אונאה. תוס׳ הרא״ש. ד. לכהן גדול. תוס׳ הרא״ש. ה. דתנן דמממאנת אין לה פירות. תוס׳ מתוכות קא. ד״ה תלוה. ו. [ז]סוגיא זו דחקתו לרש״י לפרש לעיל (סז: ד״ה הכא הלואה). טעמא דרב נחמן דאמר הדרא ארעא והדרי פירי משום דנראה כריבית קצוצה אבל על כרחך אי אפשר לומר כן דהא. תוס׳ הרא״ש. ז. דבתורת מכר ירד לתוך השדה והמכר אינו מכר